

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok --- 4 koruny — hal.
 Na pol roka --- 2 „ — „
 Na štvrt roka --- 1 „ 20 „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník, kraj. vyslanec.
 Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
 Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stĺpcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Hlúpe pomlavy.

Ešte ráz píšeme o tých hlúpych pomluvách, akými nás isté budapešťanské noviny pred našimi hornouhorskými občanmi osočujú.

Budeme prostorekí v odpovedi svojej.

Také bláznivé huby nebudú nás mýliť viacej. Napozatým sa s nimi zapodievať nebudeme. Odbavíme to teraz na jeden úder.

Tedy o tom je reč, že tie spomenuté noviny natiahly na seba kepeň akéhosi «slovenského ľudovstva» a nás neprestajne, zvlášte ale v poslednom ich čísle napádajú, že zapredali sme ľud slovenský. Ba už ani na tom nenie tým novinám dosť, lež myslely sebe: keď má byť zvon, nech je zvon, i robia nám aj také výčitky, že strana naša slovenský ľud nenávidí, že ho na sneme prenasleduje.

Nuž vieme, že nieto takej luhaniny, a čo by bola akokoľvek sprostá, ktorej by kto-ten neuveril. Zvlášte, keď sa miešajú v takých pomlúvajúcich článkoch veci zdanlivo spravедlivé s vypočítave vymysleným cigáňstvom. Je možné tedy, že aj výš spomenuté luhaniny o nás nachodia si viery u ľudí vrtkavej povahy a u takých, ktorí škodoradostne zvykli hľadať flaky aj na jasnom slnku.

Mali sme už príležitosť jeden ráz podvrátiť podobné luhaniny. Ale keď sa o strane našej tvrdí bezočive, že my nielen opustili a zradili sme ľud svoj slovenský, ale že aj nenávidíme a na sneme prenasledujeme ho: no, to je už predsa primnoho. Človek nevie hneď, či sa má čudovať nad takou opovázlivosťou, či hnevať sa nad tou zjavnou zlomyseľnosťou, a či smiať sa nad takou nesmiernou hlúposťou.

Pisateľa oného pomlúvačného článku hrdúsi a k nási nepekná závišť. Jemu je nie po vôli, že náš ľud a zvlášte naši hornouhorskí voličia tolkou oduševnenosťou pridali sa k nám. Ten utešený pokrok v smýšľaní politickom nášho ľudu je nie po vôli aťemusí furtákovi, a silou mocou chcel by ľud odvrátiť od nás a privábiť — nevieme k čomu? K tomu snáď kus papieru, z ktorého ľud nič nemá, veď na nič nemôžu poukázať tie noviny na také, čo by byly *ony samé* už vydobily pre ľud. Haníť poctivú prácu mužov statočných, kresťanských; mužov, ktorí vyše desaťročia už márnia čas, svobodu, majetky pri úmornom boji za ľud, a to chvála Bohu s tým najskvelejším úspechom: nuž takáto «ľudová» práca je vlastne práca ulisného zlomyseľníka. Od takej ľudovosti, čo ide rozsievať kúkolo vo semä medzi ľuďmi statočných, utrápených — od takej nech sám Pán Boh chráni každého. A že sme nie takí, teda chcel by búriť ľud proti strane našej, ako takej, ktorá «nenávidí a prenasleduje» ľud slovenský. Nuž, či tu nebadáte et. čitatelia skok krkolomný ziomyselnej duše mudrlanta? Veď dľa toho, kto je nie slovenský ľudák, lež je len úprimný kresťanský ľudák, milujúci všetkých: Slováka i Neslováka, tedy dľa toho mudrovania takýto poctivý kresťanský ľudák už «nenávidí, už prenasleduje» ľud slovenský. — Kedy, jako a včom sme nenávideli a prenasledovali ten ľud: na to, perse, odpovedať zabudnúť.

Nuž nech sa neráči pachoriť nikto za to, že sme my, aj naši prívrženci len a len: *kresťanská strana ľudová*, a takou aj zostaneme! My tvoríme z milosti Božej jeden ovčinec. Do tohoto privienieme každého občana vlasti našej uhorskej; ale

vinieme ho len na základe lásky a svornosti kresťanskej — medzi nami odpadlickeho ducha niet, s takýmto duchom podšitých ľudí odkážeme na nesmiernu múdrosť novopečených ľudomilov, ktorí v svojich *nepriam kresťanských* novinách mnoho nadávajú, mnoho v prsia sa bijú, mnoho «slovenčinu» v ústach omáľajú, ale za ten ľud, ktorý by balamutíť chceli, pranič užitočného neurobia.

To by sa snád páčilo istej neznámej veličine, aby ľudovi ablegáti odkopli od seba všetkých Neslovákov, aby všetku činnosť svoju a povinnosť odpravili s tým, že neprestajne kričali by: slovenčina a zas slovenčina? — Nuž takéhoto programu strana ľudová nikdy nemala. Balamutíť ľudí, odvrátiť pozornosť ich od najpálčivejších potrieb dnešnej doby, rozdráždiť vlastenecké city ľudu a vystaviť ich prehánaniam súdobným a prenasledovaniám všestranným pre jeden-jediný vrtoch: takého «ľudovstva» veru si ľud náš nepraje!

Jako každý útočník vyberá si cesty zamotané, krivé: tak aj náš milý «slovenský ľudovec» opatrne obchádza pravdu, a opatrne, s krkolomným rozumkárstvom píše o nás svoje rohaté-ušaté nepravdy.

O tom, čo strana naša už previedla za ľud na sneme, v stolici, na shromaždeniach, pri voľbách i v tlači: o tom mudrlant ten ani len neškrkne. Veď nemôže ani. O tom, čo sme za ľud už pracovali, nedá sa cigániť; aj tá najvybjanejšia zlomyseľnosť ostala by tu v hanbe a nemohla by bez slova prehovoriť pochvali o našej činnosti.

«Ludomil» ten a patentovaný «ľudák» tedy o našich prácach múdre mlčí. Chváliť nás nechce, haníť však ani s najväčším cigánstvom nemôže.

Nuž zadrpuje sa do nás on, «slovenský ľudák», že my vraj nevyznávame «slovenčinu», že sme nie «slovenskí ľudáci»

Teda ponevác sme «všetkým všetko», ako bol aj svätý Pavel, apoštol národov; ponevác bojujeme v záujme kresťanov maďarských, slovenských, nemeckých a vôbec všetkých: teda preto «nenávidíme a prenasledujeme» ľud, zvlášte vraj ľud slovenský. Pekne.

My sme založili časopis ľudu primeraný, tohoto «Kresťana», akého predtým nebolo. Priateľ-nepriateľ náš uznáva, že časopis tento opravdové

zázraky porobil medzi ľuďom našim. I každý, kto «Kresťana» nášho poznal, zamiloval si ho ako najlepšieho priateľa a nazýva ho každý, že «naš oblúbený «Kresťan».

Nuž jestli sme vydávaním toho «nášho oblúbeného «Kresťana» dopustili sa nenávisti a prenasledovania ľudu, osvedčujeme, že ľud svoj aj naďalej takto nanávidieť, to jest: v reči jeho materinskej poučovať, vzdelávať a proti nepriateľom jeho otvoreným, aj do falošného ľudárstva zakleným neohrozene brániť budeme.

Ešte by sme sa mali zpytať, či to snád bola nenávisť naša, keď sme slovenským voličom svojim na premnohých miestach shromaždenie vydržávali, na nichž počuli naši privrženci slová zápalisté v reči svojej? Alebo keď bránili sme ľud pred súdmi proti šudierom a násilníckym úradníkom, zdá-liž v tomto javila sa naša nenávisť? A či v tom sme sa previnili, že všemožne a to veru s veľkým namáhaním hájili sme volebné práva našich ľudí? Snád to, že za päťami našej činnosti všade rýchle utváraly sa čítacie, úverkové a iné spolky — to snád tiež má byť trpkým ovocím toho, že sme ľud prenasledovali?

Lež načo ďalej hovoriť.

Povieme vám na krátko páni «ľudomilovia» čo nás opovážlive pomlúvate: nemilujte že ten ľud prazdnými rečami natolko, ale robte zaň voľačo; aspoň len za malunké stebielko pracujte, bojujte a obetujte za ten, vašimi ústami tak veľmi milovaný ľud. A keď už sami nechcete, alebo nevládzete ničoho vykonať ľudu, teda ráčte milostive dovoliť, aby aspoň my smeli sme ďalej pokračovať v bojoch našich ľudobranných.

Ostatne, celé toto osočovanie nás, má akiste čosi znamenať. Liberáli a židia zkusili, že dôveru ľudu úplne ztratili, a že proti našim hrdinským ľudákom kresťanským dnes už zhola nič nedokážu. Nuž my nepomlúvame nikoho; ale tak sa zdá, že to balamutenie tých ľudomilov má mať za cieľ to, aby pomáhalo židom a liberálom. Lebo akby sa podarilo rozsiať nesvornosť medzi kresťanských ľudákov: vtedy by z úkrytia bezpečne mohli sa vrhnúť na ten ľud pri voľbách. Švární «ľudomilovia» by sa potratili ako gáfor, ani by ich svedomie nehryzlo, že pripomohli žido-liberálom zbiť tú stranu, ktorá je s našim ľuďom srastená, ba sjednocená ako duša s telom.

Tak myslíme, že dobre hádame, odkiaľ vietor duje.

I preto vážne upozorujeme každého osvedčeného kresťanského ľudáka na vieliakých tajných ľudomilov-novinárov pešťanských, aby sa nimi balamutif nedali. Majme na zreteli všetci toto, až veľmi pravdivé prislovie:

«Vysvoboď ma, Bože, od tajných priateľov, s nepriateľmi si aj sám poradím!»

POLITICKÉ CHÝRY.

Prestávka.

Obštrukcia opozičných ablegátov prestala. Ale len preto, lebo prestaly vôbec pojednávania snemové. Tisza neovládal previesť návrhy vojenské na sneme, ač-práve sa bol úfal, že v januári ich iste prevedie. Pojednávania delegátov o spoločných záležitostiach Rakúska a Uhorska práve preto boli až do terajšieho času odročené, lebo nechceli pojednávať v delegáciách o otázkach vojenských bez toho, aby nemali odhlasovaných regrútov.

Ale do nekonečna nemohlo sa odkladať s tou delegáciou. Preto pojednávania naše snemové zastavily sa, a členovia uhorskej delegácie pošli do Viedne na delegačné zasadnutia. Tieto potrvajú aspoň dva týždne.

Pred tou prestávkou mal Tisza príležitosť uspokojiť opozičné stránky a tak aj vojenské návrhy previesť, ale k vôli niektorým zafatým staroliberálom svojim zostal aj on krutohlavým. Mimostranný ablegát Szmalovszky bol podal návrh, aby sa Tisza pustil do vyjednávania so všetkými stránkami ohľadom na to, že by obštrukcia prestala, ale pán minister a jeho kamaráti ani len počuť o tom nechceli. S tým sa ale stav veci zhoršil, lebo tou liberálnou drzosťou rozoštvaní obštruantí tým rezkejšie šli bojovať ďalej a mali isté výhlady, že aj Apponyisti aj Kossuthisti niektorí ich podporovať budú. — Potom už videl Tisza, že je marná všetka jeho nádej, že sám ničoho nedokáže. Porozumel, že skorej dohodnú sa obštruantí v delegáciách s ministrom vojenským vo Viedni, nežli tu doma s ním.

Aké sú výhlady?

Gróf Štefan Tisza, slavný ministerpredseda uhorský, je v otázkach vojenských menší pán, nežli je minister spoločného vojska Pittreich. Je to slabá chvála pre grófa Tiszu a ono by nemalo tak byť; ale je tak z viny samého Tiszu. On, aby sa udržal, nasľuboval hory-doly kruhom

viedeňským, a tu doma v parlamente pánom obštruantom nasľuboval toho tiež hodne. Rozumie sa, že vo Viedni sľuboval to ináč a tu doma zase ináč. Totižto vo Viedni sľuboval, že z tých národných požiadavok vojenských nebude nič, tu doma ale sľúbil Kossuthistom, že *všetko* prevedie z tých požiadavok. Tak sa mu dalo panovať pri pokoji až dosiaľ. Verili jeho sľubom i vo Viedni, a tu doma verili mu Kossuthisti tiež. Lež konečne sa dokázalo, že Tisza ani Viedni, ani Kossuthistom po vôli nevie ničoho previesť. Sklamali sa v ňom tu i tam, i nahliadli, že viedeňské kruhy nie s Tiszom, všetko sľubujúcim, majú vyjednávať, ale so svedomitými, rozumnými a prostorskými členmi opozičie. S týmito skorej docieli vojenský minister Pittreich dorozumenie.

Položenie je tedy také, že od terajšieho viedeňského zasadnutia delegačného závisí všetko. Ak by tu minister Pittreich poskytnul našim delegátom isté garancie ohľadom na výchovu vojenskú, na súdobníctvo vojenské ako i na to, aby boli uhorskí dôstojníci (officieri) prelození k regimentom uhorským: vtedy obštrukcia zaraz prestane a snem náš bude môcť chopiť sa prác užitočnejších.

My si toho dorozumenia srdečne želáme, ba dôverujeme aj v ňom. Strana naša má v delegácii tiež troch svojich členov a to tých najvýbornejších. Tito nepremeškajú použiť túto príležitosť i dôrazne budú žiadať od Pittreicha rozhodné osvedčenie ohľadom výš spomenutých otázok.

Čo bude s Tiszom?

Jestli podarí sa to dorozumenie výš spomenuté s Pittreichom, vtedy prestane obštrukcia. Tento pád držíme za pravdepodobný a k tomu za veľmi želateľný. — Ak by ale z toho dorozumenia nič nebolo, z toho nasleduje, že Tisza musí ostať ministrom i naďalej a, aby sa udržal, započne si násilnícky. Zmení pravidlá snemu, aby prelomil oštrukiou. Vypíše volby nové a násilným spôsobom zaplaví celú krajinu svojimi ľuďmi. K tejto strašnej práci pôjdu mu na ruku *všetci uhorskí židia*.

Keď pýtame sa: čo bude s Tiszom, my nebojujeme vtedy proti osobe Tiszovej ako takého. Ale bojujeme proti tomu smeru celému, ktorého hlavným činiteľom chce a dokazuje sa byť Tisza. — A teraz vzpamätajme sa len, ako sa započaly obštrukčné trenice u nás? Kto nechce byť slepým, nahliadnuť musí, že ani u nás nebolo takých obštručných treníc za tie národné požiadavky dovedty, dokiaľ nebolo treba Szélla znemožniť. V Széllomom panovaní začal sa javiť akýsi duch spravodlivý, možno riecť že kresťanský; jest pravda, že veľmi slabo kresťanský. Ale to bolo dost, aby tajné hýbadlá protikresťanské zaviedly celú krajinu do umelecky rozdráženého boja obštručného...

Nech si teraz každý pováži, aká ohromná sila stojí proti nám kresťanom uhorským. Tejto ohromnej sile tajnej sú na porúdzí mešce sto židovských millionárov a tisíc pol millionárov židovských v Budapešti. Táto slla pešťianska hýbe všetkými novinami, rozkazuje vidieckym boháčom židovským. Pred touto spojenou strašnou silou

trasie sa dnes a poskakuje ako pajác každý temer úradník kresťanský, každý temer učiteľik, ba vôbec každý skoro človek svetský i cirkevný, ktorý vládci musí farchu života a dlžoby úžernícke. Ona, táto tajná protikresťanská sila upútala do okov krajinu celú, ako človeka choreho, ktorý vzdychať, stenať môže, ale hýbať sa už nevláde.

Či nepíšeme pravdu? Nech odpovie kresťanské občianstvo. A za touto odpoveďou budú musieť prašťať tie okovy naše. Až potom padne Tisza a prepadne na veky nešťastný smer jeho celý.

Kresťanské Uhorsko.

U nás sú ešte mnohí i medzi civilnými i medzi samými kňazmi, ktorí sú toho bludného domnenia, že náš uhorský štát je kresťansko-katolícky. Toto ale v pravdom slova smysle nenie pravda. Náš terajší uhorský štát nielen že nenie katolícky, ale nenie ani len kresťanský. Náš terajší uhorský štát je skrz na skrz žido-zednársko-liberálny. Bo jakým právom by sa mohol menovať kresťansko-katolíckym taký štát, ktorý má zcela žido-zednársko-liberálnu, svätej cirkvi katolíckej nepriateľskú vládu? Štát, ktorý má zcela židozdednársko-liberálne cirkevno-politické zákony? Štát, ktorý sviatosť stavu manželského zrušil, a miesto tejto sviatosti prijal civilne manželstvo. Štát, ktorý znamenia spásy, totižto kríž Pána a Spasiteľa nášho Ježiša Krista zo škôl, zo súdnych sieň, zo štátnych budov odstraňuje. Štát, ktorý kresťanské školy kassiruje, a miesto kresťanských škôl školy bezkonfessionálne, beznáboženské zakladá, ktorý ešte i do škôl kresťansko-náboženských učiteľov židovských natiska? Štát, ktorý kresťanským katolíckym kňazom ústa kancel-paragrafom zapcháva, aby nemohli, nesmeli sväté pravdy hlásať? Štát, ktorý dovoľuje v židovských, zednárske, liberálnych, bezbožeckých novinách na svätú katolícku cirkev, na katolícke duchovenstvo, kňazstvo potupy kydať? — Nuže pýtam sa, či taký štát sa môže kresťansko-katolíckym štátom menovať? Rozhodne pravím: Nikdy! — (Slová, ktoré pravil dr. Šusterčic v delegáciiach vo Viedni o Rakúsku, platia zaiste i o Uhorsku. Slová tie sú nasledujúce: «Rakúsko prestalo byť katolíckym štátom, prijavšie ústavu stojacu na stanovisku bezkonfessionálnom. Katolíckym je Rakúsko len vtedy, keď jedná sa o potlačenie slobody katolíckej cirkve; kde však má Rakúsko ukázať isté ohľady k cirkvi, tam dovoľáva sa svojich bezkonfessionálnych zákonov». Tieto slová dra Šusterčica, delegáta, o Rakúsku, platia zaiste i o Uhorsku, o uhorskom štáte.) — Náš terajší uhorský štát v živote verejnom je len dla mena kresťanským, v skutočnosti však je nekresťanský. — Židozdednárske, liberálne, neverecké zásady u nás v Uhorsku už všade prenikly a všetko zkazily a zkazou a rozvratom hrozia, nestane-li sa zavčasu rázny a rozhodný obrat, a sice rázny a rozhodný obrat od žido-zednársko-liberálnej vlády ku kresťanskej vláde. Jestli sa tento obrat nestane, tak Uhorsko isto-iste prv lebo pozdejšie zahynie

a o nás sa zvolá: «Finis Hungariae!» A jej nepriatelia, nepriatelia to kresťanstva zaspievajú jej: «De profundis!» a «Requiescat!»

Andrej Rojko,

55-ročný jubilárny kňaz na odpočinku.

Veľkonočná púť do Ríma.

Pred niekoľko rokmi benátsky patriarcha Jozef Del Sarto s vyznačujúcou pohostinnosťou prijal uhorských pútnikov, putujúcich ku hrobu sv. Gerarda; jeho dobrota, priateľskosť znela celému uhorskému národu a v živej pamäti ostala všetkým tým, ktorí vtedy boli s ním v potyku. Odvtedy udaly sa veľké veci. Veľký pápež Lev XIII., ktorého národ uhorský z príležitosti jeho 25-ročného jubileumu počtil opätovnými púťami, s tuzemského večného mesta odobral sa do večného mesta veľkých duchov, miesto jeho na pápežskom tróne zaujal priateľ uhorského národa, bývalý patriarcha Benátok. Národ uhorský teraz má prvýkrát príležitosť svojho láskavého priateľa v najprvšej hodnosti tohto sveta poznať a úctu mu preukázať. Bude to púť, ktorá pod hlavným protektorátom kardinála knieža-primasa vo veľkom týždni pojde do večného mesta; púť znie v prvom rade novej viditeľnej hlave cirkve, no je to spolu i poučná cesta: k učeníu schopný duch z poznania kresťanského a starého Ríma prinesie si odtiaľ pamiatky, ktoré nikdy nezabudne. Toho roku usporiada púť budínska Marianska kongregácia. Púť pohne sa v obyčajnom čase, vo veľký utorok (29. marca) večer na fiunámskom rýchlovlaku z východného nádražia v Budapešti, ktorý ráno bude vo Fiume, odkiaľ večer príde do Ancony. Z Ancony pôjde ďalej po železnici a v Zelený štvrtok ráno dôjde do Rímu. V Ríme ostane — od Zeleného štvrtku rátajúc — polsiesta dňa a nazpät vráti sa tou istou cestou.

Cena zúčastnenia je:

na železnici	I. trieda,	na lodi	v skvostnej sále	300 kor.
«	II. «	«	I. trieda	210 «
«	III. «	«	I. «	110 «

Do týchto cien zarátaná je: cesta, celé zaopatrenie na ceste, ale len ta idúc, zaopatrenie v Ríme na 5 aj pol dňa, koč od železnice po hotel a nazpät, koč pre 4 a 4 osoby (pre cestujúcich na III. triede pouličná električká železnica) ku chrámu sv. Pavla, vstúpenky do pápežských muzeí a odborné vodenie. Pútnici cestujúci na I. a II. triede ubytovaní budú v hoteloch, cestujúci ale na III. triede u mníšiek v klástore svätá Marta.

Spolu cestovať povinní sú pútnici len ta idúc, svoj pobyt v Ríme môžu si predĺžiť aj vyše 5 dní, avšak behom 30 dní, to jest do 26. apríla musia cestu dokončiť, pokiaľ cestovná karta platná je len do tohoto dňa.

Ktorí by domov chceli ísť inou cestou (na príklad na Florenc-Benátky) toto majú už pri hlásení sa oznámiť, aby riaditeľstvo mohlo pre nich obstaráť zodpovedajúce karty. Tieto karty sú pravda drahšie a patričný musí rozdiel ceny doplatiť.

Prihlasy prijíma do 15. marca 1904. Adolf Thym, praeses kongregácie (Budapest, II., Toldy Ferencz-u. 30. sz., dom katolíckych spolkov). S prihlásením sa súčasne treba poslať na tú istú adresu 20 korún preddávku. Ostatné peniaze zaslať treba bezpodmienečne do 20. marca.

Budapešť, dňa 10. januára 1904.

V mene riaditeľstva:

Dr. Imrich Sebök, Adolf Thym,
professor na štátnej hlavnej reálke. hlavný tajomník kat. kruhu v Budine.
Praeses kongregácie.

Kŕmenie ošípaných.

(Pokračovanie.)

Zemiaky sú veľmi dôležitá potrava, najmä u nás. Ošípané radi ich žerú; ale, aby ony užitočné boli, treba pridať k nim aj inú kŕm, lebo ináč ani masti, ani mäsa nebudeme mať. Keď ale miešame k nim kukuricu, jačmenný šrot, alebo čo je najlepšie: hrachovú múku, tak nielen že dobre ich si vykrmíme, ale dostaneme výborné mäso, od pohančenej múky však veľmi chutnú slaninu. Toto je najlacnejšie kŕmenie. Lenže zemiaky treba variť, lebo od surových zdúva a bolesti bývajú. Prevarené zemiaky ocedíme a vysypeme do šafla alebo do putne, vodu však vylejeme na hnoj, lebo obsahuje v sebe isté jedovaté látky. Potom ich pogniavime a ešte za tepla pomiešame k nim šrot alebo jačmeň. V zime nenechajme to vystydnúť, lebo teplý pokrm (ale nie horúci) chutnejšie žerú. Jeden 12—14 mesačný bravec zpočiatku dostane denne 4—5 kilogrammov zemiakov a dva litre jačmeňového šrotu alebo 1 štvrt kila mletého hrachu. Porciu túto s týždňa na týždeň treba zvýšiť, tak, že v posledných dňoch okolo 10 kilov zemiakov, trištvrt litra jačmenného šrotu má činiť denná porcia. Keď zemiaky s otrubami popravíme, tak kŕmenie ešte lacnejšie bude, rátať sa na jeden kilogramm zemiakov pol kila otrubov. Počiatkom kŕmenia surové zemiaky dávam, ktoré chutne žerú, lebo sú hodne posypané otrubami a posolené. Ponevác ale takýto pokrm žalúdok fažko trávi, po týždni dávam varené zemiaky, ktoré najprv pogniavim a s otrubami smiešam, a za 10—24 hodín stáť nechám. Dennú potravu vždy napredok (večer) prichystám, pričom zgzadzujem drevo a prácu. V posledných týždňoch vyčarujem otruby s jačmenným alebo s kukuričným šrotom.

Repa (na kŕm súca) nie je tak záživná ako zemiaky, ale pre jej sladkosť ošípané aj surovú zchrúmajú. Chudé a vymuštrované bravce s repou môžeme lacno popraviť, alebo ku kŕmeniu prichystať. Počiatkom kŕmenia sekanú repu miešať treba so šrotom. Na jeden kus kŕmny viac musíme rátať z repy, ako zo zemiakov; ale miera šrotu a otrubov zostane.

Tekvicu dávajú surovú aj varenú. Varenú radšej žerú ošípané, najmä keď ju dostanú s otrubami, alebo so šrotom. To tiež lacná chôva.

Mnohí dávajú ošípaním burgyňové, kapustné listy, šalát a všeliakú zeleninu, alebo sekajú ich a miešajú s pomyjami, so šrotom a s otrubami. Ošípané radi žerú takýto pokrm, lenže s ním nemožno ich vychovať, lebo nie je sytý, preto len ako pobočný kŕm dostávajú ho. Účinok jeho na žalúdok je veľmi dobrý a v lete chladí. Toto sú príčiny, pre ktoré odporúčam hospodárom, aby nemeškali dávať ošípaním zeleninu, keď aj nie riadne, aspoň len kedy-tedy. S týmto menia chôvu ošípaných, a dosiahnu to, že té až do konca budú dobre žrať.

Pri letnajšom kŕmení bez prestania dávajme zeleninu, a len ku koncu miernime. Vtedy už miešajme ju s otrubami a so šrotom, a osobytné dávajme do válova. O tom málo ktorý hospodár vie, že ošípané aj so zelenou

lucernou a ďatelinou možno kŕmiť, ba že této prevyšujú ostatnie zeleniny. Mladá, posekaná, s varenými zemiakami a s málo šrotom smiešaná ďatelina, alebo lucerna je výborný kŕm na počiatku kŕmenia, najmä pre také bravce, ktoré na mäso, alebo na tenkú slaninku chováme. Mnohí zabaria takúto sekanú ďatelinu, alebo varia s repou a so šrotom. Takáto ešte lepšie chutí ošípaním.

Kto je veľmi hladný, nepreberá v jiedlách, nehľadí na to, čo dali pred neho; mnoho ráz ani na to nie, či je uvarené, alebo slané, len aby sa mchol najesť. Celkom ináč je to s takým, kto riadne sa chová; tento ochutná jedlo, a zaraz zbadá, či je dobré a či mu chýbi čo. Tak je to s kŕmnymi ošípanými. S počiatku sožerú aj neslanú žranicu, a jak ich so samým zrnom kŕmime, to ani netreba soliť, lebo obsahuje v sebe toľko soli, koľko telo potrebuje. Neskôr ale, keď ošípané netravia tak, a počínajú byť priberčivé: vtedy neomýlné musíme zmeniť potravu a, aby ju žrali, budeme ju močiť, zabárať a soliť. Soľ napomôže trávenie. Zemiaky, repa, burgyňa, tekvica a zeleniny žiadajú soľ, lebo samy v sebe jej veľmi málo obsahujú; len presolíť nesvobodno pokrm, lebo to škodí zdraviu. Mimo soli aj čistú, čerstvú, len nie veľmi studenú vodu musíme dať kŕmým ošípaním. Čím viac suchej kŕme žerú, tým viac vody žiadajú. Tí nemajú pravdu, ktorí tvrdia, že kŕmým ošípaním netreba dať vody. Ba naopak. Vodu alebo do válova vylejeme, alebo z nádoby napájame. V oboch pádoch bedlime na čistotu.

Ešte len to spomenem, že «oko hospodára kŕmi statok», čo toľko znamená, aby on sám dohliadal a nesveril sa so všetkým na sluhov.

Povedzme dakoľko slov o chorobách ošípaných. Prečo je niektorá nemoc nákazlivá, a ako povstane? Keď hospodár vie toto, takrečeno zná, ako sa má brániť oproti nim.

Nemoc nikdy nepovstane sama od seba, ale vždy z istež príčiny. Takéto príčiny sú: prechladnutie, ochvátenie, úder, zlý pokrm, nečistota atď. Sú nemoce, ktoré len tomu zvieratu sú nebezpečné, ktoré upadlo do nich; takéto neprejdú na druhé ošípané, hoc spolu sú v jednom chlieve, a hoc žerú z jedného válova. Toto sú obyčajné choroby. Môže byť ale príčina choroby takej prirodzenosti, že nielen ten kus vyhynie, ktorý upadol do nej, ale nakazí aj iné, a to v celej obci. Toto sú nákazlivé, ináč chytľavé nemoce. Tého zapríčinia drobulinké huby, takzvané bakteria. Nachodia sa v povetří, vo vode, v kŕme, na povrchu pôdy — najmä kde je stále mokrá — pri bahniach a močarinách, v smradlavej hlenovej vode, v mokrych a zduseného vzduchu príbytkoch, tam, kde hnije dačo, atď. Na takýchto miestach dostanú sa do zvierata pomocou povetria, s vodou a s pokrmom, kde potom — najmä ak je zviera zvolnené, slabé, alebo náchylné ku nemociam — prejdú do krvi, rozmnožia sa a zapríčinia chorobu. [Ponevác už vieme, že kde je zárod nákazlivý nemoci, preto varujme statok od takýchto miest. Ale hoc kde, a hoc akou cestou dostanú sa bakteria do zvierata a ono skrze to ochorie, prvou povinnosťou našou je, oddeliť nemocné zviera od zdravých, aby sa nenakazily,

lebo z nemocného zvierata veľa bakteriov výnde či s močom, či s lajnom, so slinou, s potom, ba aj vydýchnutím a tak dostanú sa do druhých zvierat. Je pravda, že to sa nedá napochytre určiť, či zvierá v nákazlivej nemoci je alebo nie; ale jestli zvierá blízko nemocného bolo, alebo ak v blízkosti panuje nákazlivá nemoc, alebo jestli jedno po druhom ochorejú zvieratá naše ba aj uhynú, konečne ak daktoré nebezpečne, a medzi nápadnými pomerami onemocnie: vtedy môžeme byť istí, že s nákazlivou chorobou máme do činenia. V takomto páde nemeškajme nemoc oznámiť predstavenstvu. To je povinnosť ktorú zákon prísne nakladá. Zakaľ predstavenstvo urobí poriadky, oddelme nezdravé zvierá od ostatných; maštal alebo chliev, kde sa nemoc začala, vyčistme, vybielme čerstvým vápnom; váľov, putne a iné nádoby a nástroje vyrabajme mocným ľuhom a premeňme aj krm, lebo aj ona môže byť príčinou choroby. Jak všetko toto už počiatkom choroby svedomite prevedeme, povinnosti našej zodpovedali sme a, možno, aj od škody sme sa zachránili.

(Dokončenie nasleduje.)

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boli korunované čím skorejšou úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Krestana»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

S týmto teda upozorňujeme ct. čitateľov, aby jedon každý pousiloval sa čo v najkratšom čase predplatiť svoj zaslať, lebo ináčej prinútení budeme časopis zastaviť.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Krest'an» kiadóhivatala
Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

BESEDNICA.

Rozprávky z dediny.

IX.

V Lesíkovej je veľa domkov, mnoho mládencov a ešte viac dievok. No my teraz nebudeme zvedavi na to, ako žijú obyvatelia Lesíkovej, ako sa majú a čo robia; len dve rodiny budú nás zaujímať, jeden mládenec a jedna dievčina. Že prečo, hneď sa dozvieme.

Tam hľa, blízko potoka, v tom bielom domku býva Peter Šípka, poriadny hospodár. Už dľa domu jeho môžeme súdiť, že je usilovný a triezvy. Ten veru nezahála, tomu nesmrdí robota, toho snáď nikdy nevidieť v krčme. Ba ani len na kortešačku nechcel piť, a veru páni ponúkali ho ani nie s páleným ako obyčajného sedliaka, ale s vínom. Ale on s tým ich zahaňbil, že on veru na poriadneho človeka zdarma a z presvedčenia bude hlasovať. — Že majetok jeho rástol s roka na rok, pri tom bol mu na pomoci syn jeho Ferko. Jabĺčko nepadlo ďaleko od stromu. Ferko práve taký bol, aký aj otec.

V susedstve stála chatrná chalúpka, v nej býval Gašpar Sirvotka s päťoro deťmi. Chudobný človečisko bol, a hoc nebočil ani od tvrdej roboty, ledvy siahalo mu na ten vezdajší. Robil tam každý či mladý či starý nuž ale Bože môj, čo-že si pomôžu, keď tak veľa potrebujú. A či to môže byť, že v tejto chudobnej chalupe, medzi večitým nedostatkom vyrástlo také dievča, ktorej páru nenajdete v desiatych chotároch?

Stáva sa, že pánske deti hrávajú sa so sedliackými, teda to je celkom prirodzené, že Ferko nielen že sa hrával s Betkou Sirvotkeje, ale aj spolu pásavali husy, kravy a čo prišlo.

Ale čo budeme toľko okolkúvať, povedzme na krátko, že z chlapca vyrástol šumný mládenec a z malej pasáčky utešená panna. A jak milovali sa za detinstva, tým väčšími mali sa radi teraz, keď aj srdce požadovalo svoje. Lenže o tom nikto nevedel. Ani sami sebe si to nezradili.

Pravda že, Ferko mal ľahší a lepší život, ako Betka. Čo-že bolo tomu; mal všetkého do sýtosti. Ináč bolo to s chudobným dievčatom. Narobila, nalopotila sa, ledvy na nohách stála, a čo mala z toho? Té chatrné šatôčky? Ale Bože môj, všetci nemôžeme byť dobrí gazdovia s plným mešcom; musia byť aj chudobní. Aj o týchto má starosť láskavý Boh, len nech sú hodní dobroty jeho.

Betka už ako malé dievčatko chodievala do blízkeho mesta s mliekom, s vajcami a s maslom. Už vtedy obzerala dievky, ktoré pekne oblečené tmolily sa po rynku. Počula reči mestských ľudí. Všetko toto lepšie sa jej zdalo, ako doma na dedine. Nuž a neskôr, keď dospela? Srdcom jej opanovala tajná žiadosť. Prečo ona nemá to, čo této mestské dievky? Keď pozre na svoje chudobné šaty, haňbí sa, že je taká opustená. Veď, keby slúžila v meste, ai ona by mala šaty, nosila by sa dľa módy. Ne-zostane na dedine. Už sa dosť namordovala, a čo má za to? Donúti rodičov, aby dali ju do služby. . . .

Prišiel čas, keď mal Ferko narukovať k vojsku. Často schádzal sa s milou svojou, a bol celý preč od ziaľu, že musí ju opustiť. Pred odchodom takýto rozhovor viedli medzi sebou:

— Betka moja, pravda vieš, že fa rád mám.

— Viac ráz si hovoril o tom, aj som uverila, aj nie.

— Mám sa zaprisahať? Keby nemusel ísť na vojnu, onedlho zadržali by sme veselie.

Dievča sklopilo oči, a neodpovedalo.

— Prečo čušíš? Či sa netešíš tomu?

— Prečo by sa mala radovať, keď z toho aj tak nič nebude. Ty ma len mámiš.

— Ale ja? Ako to môžeš povedať? Či ma nepoznáš?

— Čo by ťa nepoznala, ale aj ty to vieš dobre, že my nemôžeme byť svojí, lebo ja som chudobná, ty ale bohatý. Však by ti dali doma ženby; a toľko citu aj ja mám, že nepojdem do takeho domu, zkaďe by ma vyhánali. Hladaj si bohatú.

— Čo sa ti porobilo, keď tak vyprávaš? Takéto reči nikdy som nepočul od teba. To nič nerobí, že si chudobná. Aj moji starí budú spokojní s tebou. Ja druhej nechcem, čo by aká bola.

Betka krútila hlavou, ale slova nepovedala.

Ferko chytil ju za ruky, a bolo mu do plaču. Nijak nerozumel milej svojej, prečo je dnes taká hlavatá. On myslel, že spraví jej radosť, a tu ho máš, takto ho zokormútila.

— Povedz, čo ti je? Ako môžeš povedať, že ťa apko a mamka nemajú radi?

— Nuž, však ťa ja rada mám, ale predsa bojím sa, že by sme nemali dobrý život. Ja nikdy nepojdem k vám s prázdnu rukou. Som mladá, mám dve silné ruky, rada pracujem, tak vyrobím za toľko, že nikto mi nevyhodí na oči, že som žobrák, a že som nič nedoniesla do domu. Pojdem slúžiť do mesta. Zatiaľ budeš na vojne, zatiaľ budem v meste. Tam dobre zaplatia službu.

Ferko veľmi sa naľakal týchto rečí, prosil milú, aby nešla do mesta, lebo veru zle pochodí. Ale tej darmo vyprával, neodstúpila.

Srdce Ferka plné bolo trpkostí. Vydýchol, ako len vydrží té tri roky!

Betka ešte nespomenula doma, že chce ísť do mesta slúžiť, len keď Ferko odišiel, vyzradila to rodičom.

Tým to tiež nebolo po chuti.

— Nepojdeš nikde, odpovedal otec určite. Dám ti ja mesta! Či nenie tu dosť roboty!

— Však je, až vyše práva, poznamenala Betka, ale čo ja mám z toho. Ferko povedal, že ma vezme, ale ja veru nepojdem, aby mi na oči vyhadzovali, že som žobráčka.

— Povedal som ti, že nepojdeš nikde, opakoval otec.

Ale Betka neodstúpila. Každý deň domrzala rodičov; konečne tak dopálila otea, že skrikol na ňu:

— Choď, a zlom krky. Ale ak sa ti čo zlého stane neopováž sa domov prijsť.

Betka docielila, čo chcela. Najšla dobrú službu, mala veľký plat, a vykračovala si v pekných šatoch. Ver nikto by nepovedal, že je sedliacké dievča. Lenže aj ona pochodila tak, ako mnohé, ktoré berú sa do mesta za veľkým platom, hoc rodičia zdržiavajú ich. Ztratila čistotu, poctivosť, a zostala takou, od ktorej statočné dievča bojí. Tá veru nepojde na sobáš ovenčená. Ba kto by chcel takú?

Rodičia dozvedeli sa, aký život vede. Lutovali ju a vzdychali si:

— Či sme jej nebránili, aby nešla do mesta?

Ferkovi rodičia odpísali, čo sa stalo s Betkou.

Div nezhorel od haňby. Dlho, dlho nevedel ju zabudnúť. Často hovoril sám pre seba:

— Prečo neposlúchla? Prečo nezostala doma?

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým nepravostiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú. *Vydavateľstvo novin.*

***

Narodeniny cisára Vilhelma. Nemecký cisár 27. januára svätzil svoje 45. narodeniny. Z tejto príležitosti dostal cisár veľmi mnoho pozdravujúcich telegramov, tak od nášho kráľa, anglického kráľa, ruského cisára atď. — Vo Viedeňskom Burgu bola z príležitosti narodenín nemeckého cisára hostina, na ktorej krem kráľa prítomný bol aj dedič trónu Franc Ferdinand, nemecký veľvyslanec gróf Wedel, ministri a početní dvorní hodnostári. Pri obede kráľ vyniesol zdravicu na cisára Vilhelma.

Kňažná Metternich a dvor. Z Viedne oznamujú: Od kňažny Metternichovej, dcéry to kňažata Pavla Metternicha, odňali právo prísť ku dvoru. Príčinou tohoto zákazu je to, že pre kňažnu Metternichovu chcel sa orleánsky princ Filip rozsobašovať od svojej manželky arcikňažny Marie Doroty.

Podobizne pápeža. Z Ríma oznamujú: Dľa chýru najbližšie pôjdu pápežskí poslanci do Viedne, do Berlína a do Petrohradu, aby ich veličenstvom kráľovi Francovi Jozefovi, cisárovi Vilhelmovi a cárovi Mikulášovi odovzdali pápežovú podobizeň, ktorú maloval maliar Lippay, s vlastnoručným listom sv. otea.

Pozvanie. Slovenský Spolok v Pešťbudíne usporiada dňa 13. februára (v sobotu) roku 1904. v mestnosťach hotelu «Arcikňaža Jozef» (VIII. okres, Baross-tér č. 2.) tanečnú zábavu, na ktorú úctive povoláva riaditeľstvo. — Vstupné: za osobu v predodpredaji 1 K 60 h, pri pokladnici 2 K; za rodinu (3 osoby) v predodpredaji 4 K, pri pokladnici 5 K. Vstupenky dostať v miestnosťach spolku u p. J. Švehlu (Aggteleki-u, 17.), u p. Pavla Brxu (Szövetség-u, 30/a.) a u p. L. Lumnitzera (VI, Nagymező-u, 3.) — Začiatok večer o 8. hod.

Nemocnice milosrdných. Uhorský provincial milosrdných Kornel Thuróczy podal zprávu z minulého roku o nemocných, a ošetrovaných v nemocniciach rádu milo-

srdných. Dľa výkazu rád má nemocnicu v Budapešti, v Spišskom Podhradi, v Prešporoku, v Jágri, v Temešvári, v Pápe, v Kišmartone, vo Veľkom Várade, v Pätkosto loch, vo Vacove, v Skalici, v Záhrebe a v Szatmári. V nemocniciach týchto roku 1903. opatrovali dovedna 8454 mužských nemocných a 1790 ženských nemocných, z ktorých z roku 1902. ostalo 788 mužských a 200 ženských. Zo všetkých vyliečilo sa dovedna 8118 mužských a 1761 ženských; pod opaterou ostalo 821 mužských a 195 ženských nemocných. Počet dní opatrovania čin, dovedna 303.149.

Smrť. Dr. Pavel Richnavsky, kanonik spišskej kapitule a bývalý biskupský námestník po dlhej ťažkej nemoci a po pobožnom prijatí sv. Sviatosti v 68 roku svojho života a v 45 svojho kňazstva dňa 23. januára zomrel. Pochovaný bol dňa 25. januára popoludni do kapitulskej krypty. Nebohý bol vysoko učeným a horlivým kňazom. Večné svetlo nech mu svieti!

Osobné z biskupstva spišského. Do Nedeci je za dočasného administrátora poslaný Štefan Gyergye, kaplán. Preložení sú kapláni: Ján Viecha z Markušovec do Letanovec a Ignác Kojda z Letanovec do Markušovec.

Vystahovanie ženských z Francúzska. V jednom odbornom časopise, ktorý sa zaoberá so sociálnou otázkou, čítame, že sa veľmi mnoho francúzskych ženských vystahuje do kolónií. Dľa najnovších úradných dát spočítania ľudu vo Francúzsku je 302.471 ženských, ktoré sa nevydaly a ktorých vek mení sa medzi 25—50 rokmi. Nateraz však ani v kolóniách niet tolko francúzskych rodín, že by tam ženské vo veľkom počte mohli vyhľadávať svoj chlieb. V kolóniách potrebujú ženské jedine na majeroch.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa, že je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» v Budapešti.

Nebezpečný nález. Franz Novák našiel nedávno na senovážnom tržišti vo Viedni tri mosadzné patróny, tenké jako husie brko a dlhé asi na 5 cm. Patróny doniesol domov. Keď patróny doma prezeral, jedon mu padol na zem a keď sa preň sohnul, patrón vybušil a roztrhal

Novákovi pravé rameno. Pravdepodobné je, že patrón bol nabitý ekrasitom alebo dynamitom a že patróny ztratili robotníci, zamestnaní pri kopaní zeme pre mestskú dráhu. Poranenie Novákové je veľmi ťažké.

Pozor na pece. V Kvačanoch (Liptovská st.) stalo sa u jedného hospodára veľké nešťastie. Služobná s dcérou svojej gazdinej i dvaja synovia po večernajšej modlitbe odobrali sa do zadnej svetlice a uložili sa na odpočinok. Ráno našli služobnú s dcérou mŕtvu, synov ale s veľkým namáhaním prebrali k pamäti. Služobná tá len jednu noc tam nocovala. Pozor na pece! nezapierajme ich zavčasu!

Lúpežná vražda. Z Miškoveca oznamujú: V obci Emöd do domu tamojšieho zámožného gazdu Ondreja Gájera prišiel večer jeden zakuklený zbojník. Gazdu zastrelil revolverom a aj gazdinej sa vyhrazal, že ju zastrelí, ak sa pohne. Vrah potom sobral peniaze, čo našiel a ušiel. V dedine opovážlive spáchaná lúpežná vražda spôsobila veľké vzrušenie. Kráľ. fiskus v Miškovci zaviedol vyšetrovanie.

Krach v jednej fabrike. Z Levoče píše: Účastinárska spoločnosť kožovej fabriky v Matejovciach, ktorá pred niekoľko rokmi so 60.000 korunami štátnej podpory zaviedla veľký podnik, krachla. Fabrika pred niekoľko mesiacmi prišla pod súdobnú licitáciu, vtedy árár odkúpil všetky staviská a fabrické zariadenie za 3100 korún; popradská sporiteľňa a ešte viac veriteľov nedostalo nič. Teraz proti účastinárskej spoločnosti zadali viac žalob.

Strážmajster defraudant. Ján Ševčík, účtujúci strážmajster v Prešove, ako ztadiaľ oznamujú, so svojou milenkou Alžbetou Kirnerovou chcel spáchať samovraždu a obidvaja napili sa sirkového roztoku. Deva zomrela, vojak sa však vyliečil. Teraz vysvitlo, že Ševčík z peňazí pluku defraudoval a preto si chcel vziať život. Posavád konštatovali, že z kassy pluku chybuje tristo korún. Strážmajstra zatkli.

Nebezpečný žart. Stolársky tovaryš Karol Bauer chcel si v dielni fabrikanta Ondreja Théka na Üllöjskej ceste urobiť žart a trochu chrómkať, čo potrebujú stolári na pacovanie dreva, rozpustil vo vode, a potom ponáknul z toho svojich priateľov tovaryšov Franca Kunskeho a Jána Sittera, povediac im, že je to dobré dedinské víno. Tito si z fľaše upili, ale o niekoľko minút dostali také veľké krče, že zamdleli a ochrancí museli ich odviezť do nemocnice, kde im dali užij protijedu, od čoho cítia sa už lepšie. Proti Bauerovi zaviedla polícia vyšetrovanie.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **Géza-utca 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú ako veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičku už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-tové požičky bez všet- kého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

minat a síce to, že v poslednom dopise z magurského okresu mýlne stálo o smrti Edvarda Szkalszkého, farára vo Vyšných Lapšoch. On bol síce ťažko chorý, ale k veľkej radosťi svojich farníkov — chvála Bohu — už končí svoje povinnosti. Boh ho živ ešte dlhé roky! Čo je veľmi žiadúco pre jeho krásne účinkovanie: ešte len krátke tri roky je tam a už lanského roku založil konsum, učí kostolný spev, a s jakým prospechom: ukázal zo svojím štvorhlasným sborom pri posvätení kostola v Javoríne. Aj hudbe vyučuje svojich k tomu súcich niektorých farníkov.

Ak dovolíte, Pán Redaktor, napíšem hneď zase dačo o našich magurských pomeroch. (Srdečne Vás uvítame. R.)
S ľudovým pozdravom. *Jeden Magurčan.*

***

Námestovo.

Vel'actený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak laskavý týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kreštane» uverejniť.

To už každý čitateľ «Kreštana» zná, že aké pomery panovaly u nás prv, kým bol svet v rukách úžerníkov, keď sa braly vysoké interesy, že ľud nás už-úž zúfal; a tu jedine «Ľudová Banka» vyrvala ten úbohý, opustený a ubiedený svet z rúk úžerníckých.

Neidem sa ďalej rozpisovať o tom, len tú radosť našu chcem vyjadriť, jakú sme mali, keď sme si «Katol. Kruh» založili. To bolo lanského roku v deň sv. Štefana Kráľa, a ďakovať Bohu účinkuje krásne, ale by mal ešte krásnejšie, keby boly ku tomu sily. Ale dúfame, že to pojde s pomocou Božou, len smelo do práce.

Hlavné je, čo spomenúť musím na tomto mieste, že nás na Vianoce 26–27-ho údovia Kruhu prekvapili s vianočnou hrou: «Narodenie Pána», vo troch dejstvách od dr. Okánika. A to samí remeselníci a roľníci po prvý raz vystúpili na dosky javišťa, ale tak sme, dojímavé a bez chyby každý svoju úlohu previedol, že to bolo ozaj na obdiv.

Tak sa páčil ten výstup aj pánom hosťom z vidieku, že ich povolali do susedného Bobrova hru túto predstaviť, kde si tiež veľkú slávu získali.

Hlavným činiteľom tejto hry bol náš bývalý pán kaplán, Albin Maxian. On začal pracovať s celou silou a oduševnenosťou, lebo videl tú radosť na hercoch a herečkách, jakou ho vo všetkom poslúchajú.

Ale tá radosť sa obrátila v žalosť, lebo z nariadenia vyššej vrchnosti bol náš p. kaplán preložený práve pred samými vianocami do Veľkej Vsi. Tak očakávaná radosť bola skoro zmarená, ale sa chytil do práce náš bl. pán August Ráth, pravotár, muž, ktorý najviac pracuje na povznesení Kruhu; ale jeho telesné sily mu nedopustily, aby mohol svoju prácu, tak výborne začatú, dokončiť, lebo podľahol chorobe a zas bolo po radosťi.

No ale sa chytil do práce a to do tej najťažšej náš pán učiteľ Ján Grigel a dokončil so skvelým výsledkom úlohu riaditeľa.

I ďakujeme tým hore spomenutým pánom za ich ustávanie a za ich obetavosť, nech im Boh vynahradí.

Živý obraz javišťa bol ozaj veľmi stručne složený.

Zásľuhu a pochvalu si získali všetci hercovia a herečky, nech len Boh dá, aby sa aj na ďalej vzdelávali, aby nás mohli viackrát z ich peknými výstupmi obveseliť. Sláva im!

Ešte jednu radosť chcem sdeliť et. čitateľom, a to je, že sme dostali vel. pána kaplána v osobe Vendelína Húska, ktorý sa dal hneď tiež do práce, asice zariaduje spevokol, a to nás veľmi teší, lebo u nás je veľmi zapotreby. Nech mu len Boh pomáha a dá sily. Veru et. čitateľa, len do práce, lebo kto pracuje na osoh ľudu, či to už k osohu materiálnemu či k duševnému, nech len pracuje.

Nielen že sa ten svet povľáčným stane, ale aj Boh dobrotivý také práce zaiste veľmi odplatí.

Nuž ale nateraz už dosť o tých radosťach, a o žalostach druhý raz, lebo by som bol zdľhavým.

Námestovec.

Obrovský zápasil Laurenc Jekkel sám so sebou, keď mal z mnohých liekov vybrať jeden pre svoju chorú matku. Konečne odhodlal sa, že z fabriky *Eugena V. Feller* v *Stubici* dá si doniesť *Elsa-Fluid*, od ktorého jeho nemocná matka už za tri týždne ozdravela. Aj nepoččetné poďakujúce listy svedčia, že *Fellerov Elsa-Fluid* je tisíckrát vyprobovaný výtečné rastlinové esencia obsahujúci fluid. Každé očakávanie presahuje vyprobovaný znamenitý z esencia rastlín zhotovený *Eugena Fellerov Elsa-Fluid*, ktorý s obdivuhodným účinkom pomáha a lieči najviac chorôb jako: horúčku, reumu, lámku, bolenie hlavy, prs a zubov, kolíku, krče, žalúdočné nemoce, očný neduh, nechuf k jedlu, zmeravené ruky a nohy, trhanie, kašeľ atď. Z tohoto na výstavách Paríži, Berlíne, Londýne, Ríme a v Nizze zlatou medailou vyznačeného prostriedku 12 flášiek alebo 6 dvojitéch flášiek stojí 5 korún aj s poštou. Jediný dorábateľ *Eugen V. Feller*, lekárnik, *Stubica*, Templom-uteza č. 18. (záhrebská stolica.) Ani v jednej rodine nemal by chýbať tento výtečný prostriedok, ktorý každý čo ho len raz upotrebil, pre jeho mnohostranný účinok stále užíva. I všetky iné lieky proti každej nemoci tiež dostať v lekární *Eugena V. Feller*.

***

Prvá naša žiadosť je vždy tá, aby sme boli zdravý, a toto dá sa docieľiť len s upotrebením s duplovanoelektromagnetickým krížom č. 86967 St. S. Úplné zdravie mnohým tisícom on prinavrátil. Vynálezca jeho, pán *Albert Müller*, *Budapest V.*, *Kálmán-u. č. 18* každodenne dostáva poďakujúce príписы, z ktorých jeden v doslovnom odpise tu uverejňujeme: Ctený pán Müller! Nie nadarmo čítal som v novinách poďakujúce osvedčenia o Vašom duplovanoelektromagnetickom kríži č. 86967 Sz. B., ale je to skutočne čistá pravda. Kríž ten veľmi pomáha! Iba od troch týždňov ho nosím a už som zdravý. Mával som krče žalúdočné a klanie srdca; bol som bez chuti a reumatický, tak že s jednou rukou nič nevládal som pracovať aj v jednej nohe mal som bo-

lestné trhanie, ale teraz pomocou Vášho križa dobrému Pánu Bohu a Vám môžem ďakovať, že som zase zdravý. Túto správu môžem každému odporúčať. Boh Vám žej. S úctou *Juraj Parth v Baracke.*

Spolkové zprávy.

Rímsko-katolícky Kruh v Námestove usporiada dňa 7-ho februára r. 1904. vo svojej miestnosti na «*Mláke*» divadelné predstavenie. Hráť sa bude; «**Strýdža zpod hája**». Obraz zo života so spevami v 3 dejstvách od Fr. Urbánka. Začiatok o 7-jej hodine večer. Vstupné do divadla: I. miesto 2 koruny; II. miesto 1 korunu 20 halierov; miesto k statiu 60 halierov; pre deti 30 halierov. Po divadle tanečná zábava. Vstupné do tanečnej zábavy pre pánov 1 koruna.

***

Katolícky delnícky Kruh usporiada dňa 14-ho februára r. 1904. vo svojej miestnosti (VIII. Praterskej ulici č. 33.) «**Zábavný večierok spojený s tanečnou zábavou**». Začiatok o 7. hod. večer. Vstup voľný.

***

Sedmá sbierka milodarov slovenských veriacich na robíť sa majúcu novú zástavu, prevedená bola dňa 1. febr. r. 1904 v «Pešťbudínskom katol. del. Kruhu» nasledovne:

Helena Balek 5 korún, Andrej Škapec 5 korún, Pani Jozefova Szokora 1 korunu, Jozef Krisztian 1 kor., vdova Anna Tomko a synovia 3 koruny, slečna Anna Majeresik 1 korunu.

F. Bánaš, t. č. pokladník.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

7563. XV. Nevieme, kto ste, lebo ste sa nepodpisali. Ďalej sme toho náhľadu, že spory v cirkvi nevybavia sa verejným pretriasaním.

J. Gy. Trebinje. Práce také, ktoré sú bez udania a dovolenia pôvodcu, neuverejňujeme. Ináče prosíme na nás nezabúť.

Verný čitateľ. Ani Vy ste si meno — ba čo viac ani bydlíšte, nepodpisali. Dopisy bez mena uverejňovať nám nemožno.

Štefan Stašek vo Viedni. Keď máte dvoch svedkov, ačkoľvek dostačí aj jeden, na tých 200 zl. (400 korún), ktoré vyplatili ste vtedy, není ste nútený druhý ráz platiť. Na budúce však majte lepší zreteľ na seba v takýchto okolnosťach.

4205. Tým by sa veci len poškodilo. Jedno najdete inde, lebo došlo už pozde.

Obyvateľ. Podobne.

Iud. R. Pošleme v týchto dňoch. Obecný zákon nebolo možné nám dostať; úplne rozobraný.

670. V pokračovaní to začneme v budúcom čísle. Prijmite srdečný pozdrav!

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť túto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Kreštan», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychodiaci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazy. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadate budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» *Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.*

Znížené ceny. Knižka: «*K čomu vedie opilstvo*» smutná, ale pravdivá udalosť zo života Iudu stojí oteraz miesto 20 hal. len 12 halierov. Dvadsaťpäť kusov 2 koruny 50 hal. 50 kusov 4 koruny. Za tie isté znížené ceny dostal aj knižočku «*Chlieb Svätého Antona*», alebo: «dva obrázky z pobožného života» od Zaoska. Pre tieto knižky máte písať takto: «*Posol Svätého Antona*». *Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.* Noví predplatelia na «*Posla Sv. Antona*» obdržia jednu z týchto knižoček *zdarma.*

Mravná čítanka pre náš Iud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 50 kilogramov. *Pšenica:* tiská K. 7.35—7.85, peštianska K. 7.15—7.75, belehradská K. 7.35—7.80, banátska (76 kilogramová) K. 7.30—7.70. — *Raž:* K. 6.00—6.20. — *Jačmeň* na krm K. 5.40—5.70. — *Ovos:* prvotriedny 5.50—5.65, druhotriedny 5.40—5.50. — *Kukurica:* K. 6.10—6.25. — *Repica:* K. 10.00—10.50. — *Prosó:* K. ————

Múka.							
č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	13.40	12.90	12.50	12.00	11.70	11.40	10.80
			č. 7	7½	8		
			K.	9.60	8.00	6.20	

Strova: Veľký biely *bôb:* K. 9.75—10.50, tmavý K. 7.20—7.85, drobný K. 11.00—11.50, tarkavý K. ——. *Hrach:* K. 11.—12.00. — *Šošovica* veľká čistá K. 10.00—12.00. — *Konopné semä:* K. 9.00—9.50. — *Lanové semä:* prima K. 12.90—13.00. — *Rasca:* K. 29.00—30.00. — *Mak:* sivý K. 25.00—26.00, modrý K. 26.00—27.00. — *Ladník:* K. 7.00 do 7.50. Všetko 50 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 3.60—3.80, žlté K. 4.00—5.00 za 100 kilo.

Vnemocnici Sv. Rochusa bolo už 136 pádov takých z pomedzi ktorých ostalo úplne vyriešených 129. Od dávnejšej doby totiž upotrebuju na proti lánke takzvané

KRIEGNER REPARATOR.

Velka flaša stojí 2 kor. — Malá flaška 1 kor.

Chráňme sa od napodobňujúcich.

Hlavný sklad je: **Vlekárni Korona, Budapest, VIII., Kalvin-tér.**

K dostaniu je aj po druhých lekárňach. Poštové rozposielanie je každodenne.

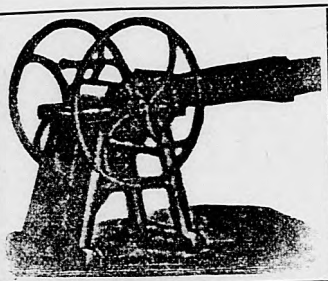

Peniaze „mnoho“ peňazí!

mesačne môže **1000 K** každý bez zvláštnych vedomostí a bez výloh snadno a poctivo zahladať. Jestli zašlete hneď svoju adresu pod zn. «E. 806.» anoncn. oddeleniu «Merkeru», Mannheim, Merrfeldstrasse (Badensko).

Páni hospodári! Netreba vám viac hovoriť o hospodárske stroje z cudziny alebo od firm nám nepriateľských drahsie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mlátačky s oceťovými guľčikovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dla najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre**. **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery**. **Strúhadlá** na burgýňu. **Šrotovníky** na zrno. **Stroje** na sietie. **Pluhy**, **brány**. **Stroje** na rezanie kapusty. **Mačkadlá** na syr, borievky a na hlynu. **Železné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň,

fabrikant hospodárskych strojov

v **Bytči** (Nagy-Bittse).

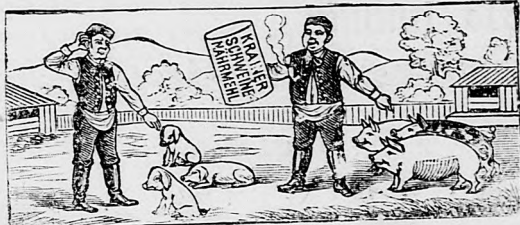
62

Polovlnené sukne v rozmanitých farbách, dobrej ajakosti 1 kus po 65—70 kr. **detšie sukienky** 20 kr. **dobierkou zasiela: ADOLF JELINEK** v Lisku, p. p. **Jimramov Morava**. Tovar, jestli sa nehodí, prijmem nazpät a peniaze prinavrátim. Nespokojnosť vylúčená.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco zamennie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahrada. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Krainer záživná múka pre svine

od doktora **Trnkóczyho**, ztučnujúci a ochranný prostriedok polepšuje a rozmnožuje: mäso, masť, chuť a zdravie. Zdravým sviniam dostatočné je týždne do pokrmu, za jednu lžicu dať. 1 obálka za 50 halierov k dostaniu je vo všetkých obchodoch, 5 obálok 3 koruny s dopostaním už aj dobierky z pošty na sklade fabriky

Apatieka „Trnkóczy“ Laibach (Krain).

Podakujúce listi aj úradné uverejnenia spresvedčením účinku prachu tohto jak u chorých u zdravých svi každý den dochádzajú.

VEĽKÝ KRACH!

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchtu zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

- 6 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou.
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra vydličky.
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra jedacie lžice,
- 12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové lžice,
- 1 kus amerického patentirovaného striebra polievkovú lžicu,
- 1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú lžicu,
- 6 kusov Anglická Viktoria spodnie táče.
- 2 kusy imponantné stolové svietniky,
- 1 kus ľajnové cukrové sitko.

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr. Tieto 42 kusí predtýmto 40 zl. koštovali a včul len 6 zl. 60 kr. v najľavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentirované striebra je jedna s vonku a s nutra biela kova, ktorá striebornú farvu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni kamstvo

zavazujem sa bar komu, komu sa náradie nepačí peniaze spatky dať. Nech nikto nezameška túto pohodnú príležitosť použiť, zebý si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral,

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'alej do každej lepšej domácnosti prilži je súca, k dostaniu je vylúčne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B Telefon 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v postani. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výtah s tisíce uznajúcich listov:

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár baron Bánffy jeho exell. S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. Kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zasielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobierku s amerického patentirovaného striebra pošlú. S. Keresztes hlavný slúžny. Bozovič, Kr.-Sörénska st.

Do úctivej pozor-

nosti odporúčam bal sam Svätého Antona Paduanského. Nezávisle mnoho listov podakovania, potvrdzujú to, že ctitelia svätého Antona tento balsam čo domový liek s najväčšou dôverou zaviedli.

Proti neduhom žalúdka, nec uti k jedeniu, chudobe krvi, hlavyhôľu, lámčkam a všetkým chorobám, či po vnútornom užívaní, alebo zovňajšom trení, dokazuje istý a zvláštny úspech.

Cena jedného krčahu s opisom upotreby 1 koruna 20 halierov.

K dostaniu výlučné u

Jozefa Hübner,

lekárneň «Červeného kríža, Baja, Erzsébet királyné-út 22. szám.

TÓRV. VÉDVE

Najlepšie

Koše

dodáva známá firma

JOSEF MECERA

v Čelakovicích (Čechy).

Do 500 zl. mesačne

(a to len ako extra zárobok) môže každý ľahko, statočne a bez všetkých útrat zarobiť. Pošlite a to hneď Vašu adresu pod S. K. 163 na

Kanceláriu oznamov Steinhausen

Karlsruhe (Baden) Amalienstrasse.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseluje, za čo dobre stojíme: pri lámke, lúpaníu, astmatických neduhoch a bezsnivosti, hučaniu v ušach, migrenu, klopaniu srdca, bofasti hlavy a zubov po- žltosti, krčoch žalúdka,

Nietajni prostriedok

hlavných nemocíach, chladných rukách a nohách, krčoch srdca, epilepsii, mokrosti postele, slabosti, záduhu, isibli, bľadosti závratu, zlomi sluchu, nemocíach nervov, influenze, všoobecnej slabosti a. t. d'.

20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj aparat nemá sa držať za aparat Voltu, ktorý na základe svojej neuzitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto môj dvojnásobne magnetický kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparat upotrebiť.

Malý aparat stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparat 6 korun. Pri ťažkých chorobách zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

ALBERT MÜLLER

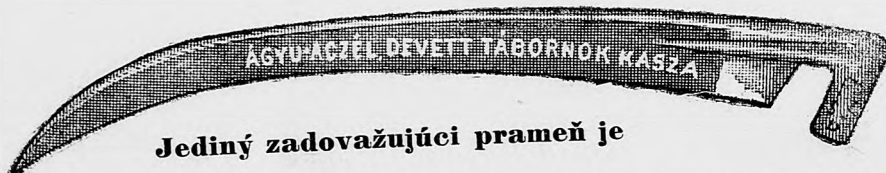
Budapešť, V. okres, Kálmán-utca č. 18/C. Vadász-utca na rohu.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,

jediný zosielať kosí generála Devetta,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generala Devetta dielňa rúci a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí.

Objednávky sbierajúcim dáme osobytnú vzáctnu výhodu.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na dialku 250—300 krokov kosí. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od výš menovanej firmy obrázkový cennik nežiada, ktorý zdarma mu zašle.

Každý nech si žiada cennik na dopisnici.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

Od 30 rokov známe a chýrné

karpatské zdravotné pilulky

vynajdené a pripravené jedine

JÁNOM FRIEDRICHOM, lekárnikom

v Malackách (prešporská stolica),

sú vzácnym a lacným domácim liekom

proti zapčenaniu, zašlamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočnemu, katarrhu zpuchnutiu žalúdka, vetrovi, závratu, bolesti hlavy, zimnici, zlatej žile, výsypu, žltenci, bleadačke a starým otvoreným ranám.

Cena týchto piluliek je tak ľavná, že i každý chudobný si ich kúpiť môže. Stojí totiž 1 škatulka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsahujúci 6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa k cene piluliek priloží 20 kr. a peňažitá hotovosť keď sa pošle s poštovou poukážkou, tak zásielka piluliek pošle sa vyplatením poštovného kamkoľvek v rakúsko-uhorskej ríši. Menej než balíček nezasiela sa.

Jediné zasielateľstvo u J. Friedricha, lekárnika v Malackách (prešporská stolica).

Výstraha Ponevác moje pilulky často falšované bývajú, prosím tieto len u mňa kupovať

Výťah zpod'akovani.

Vel'actený pane lekárnik! S hlbokou úctou vám ďakujem za Vaše pilulky, nech Vám dá Pán Boh dobrého zdravia a dlhý vek, aby Vaše zdravie tak rozkvetalo, ako mne. 15 rokov som trpel bol'ast v hlave a teraz som úplne zdravý. Pošlite mi pre mojich súrodov dva balíčky.

V Častkove, 26. januára 1899.

Martin Sedlaček.

Ctený pane! Ziadam Vás týmto o zaslanie jedného balíčka zdravotných piluliek: trpel som 24 rokov na žalúdočnú bol'ast a mnoho som utrátil a ničím som si pomôcť nemohol, ale teraz, chvála Bohu, som už 4 roky zdravý a nič mi nezaškodí. Nech Vám Otec nebeský dobraje dlhý vek a zdravie, aby ste mohli slúžiť ľudu nemocnému.

Vo Vel'kej Bytči, 18. októbra 1898.

Ján Horák.

Blahorodý pane lekárnik! Prosím Vás pekne, pošlite mi Vašich karpatských piluliek, ktoré účinkujú mi tak dobre, že už bez nich byť nemôžem, užívame ich celá rodina.

Štubňa, 9. augusta 1899.

Ján Pavoni, podnikateľ stávieb.

Vel'actený pane lekárnik! Ziadam zdvorile, pošlite mi Vašich vytečených a liečivých karpatských piluliek; aj ja Vám ďakujem za tieto, lebo nemôžem bez nich byť, nech Vám Pán Boh dlhé roky dá.

V Petrovci, Bážka 23. jan. 1900.

Ján Nicota, tesársky majster č. 1270.

Blahorodý pane lekárnik! Úctive Vás prosím, ráčte mi zaslať obratom pošty 1 balík Vas ch výborných karpatských piluliek, lebo blahodarnejšieho lieku neznam proti zapčeniu a proti žalúdočnému katarrhu náč Vaše znamenité pilulky. Dobrorečím Vám za tento liek srdečne.

V Sobostišti, 19. dec. 1899.

S úctou *Ján Vrana, mlynár,*

Blahorodý pane! Prosím, buďte tak laskavý a pošlite mi 1 balík Vašich výborných zdravotných piluliek, jako vyličený prajem Vám mnoho zdravia. 14 rokov ma nohy boleli a mal sem aj rany; od Vašich piluliek sa mi vyhojené. Nech Vám dá Pán z neba to najlepšie, čo si od Neno žiadate.

V Hriadku, 2. jan. 1900.

S úctou *Adam Glabiec, v továrne na tannin.*

Vel'act. Pán Friedrich! Ma som Vaše karp. pilulky raz a po utrebení prestala mi bolesť pri srdci, už skoro 20 rokov trvajúca. Nech Vás Pán Boh živí a dá Vám dobrého zdravia, aby Ste mohli ľudu pomáhať! Prosím ešte boratom pošty o 2 balíčky Vašich karp. piluliek. S úctou.

V Tr. Teplý, dňa 8. nov. 1901.

Josef Kabasta.

Vel'actený pane Lekárnik! Prosím, pošlite mi tri balíčky karpatské zdravotné pilulky za týchto 6-70 k. — Mnoho vďaka som Vám podľžen, za Vaše znamenité pilulky, ktoré už 12 rokov užívam a vždy s dobrým účinkom: tak že ich smelo odporúčam každému, lebo ešte nikoho nesklamaly. Preto nech Vám Pán Boh dá zdravie, aby Ste mohli ešte mnohých sprostíť od všelijakých nemocí. Srdečne Vas pozdravujem.

Nemešany, 17. jan. 1902.

Ján Urbán

Vel'actený pane lekárnik!

Prosím zašlite mi z Vašich výborných karpatských zdravotných piluliek jeden balíček, ktoré mi od hlavy bolenia dobre účinkovali. V Melčírach, 12. febr. 1901. Ondřej Novák, roľník, č. 17.

Ctený Pane!

Ziadam Vás, zašlite mi jeden balík Vašich karpatských, zdravotných piluliek. lebo ja som 24 rokov trpel na mój žalúdok vel'ku bol'ast a mnoho penazi som utrátil a s ničím som si pomôcť nemohol, teraz chvalabohu som 4 roky zdravý a nič mi neškodí, ako som, začal užívať Vaše pilulky. Tak nech vám Otec nebeský zdravie a dlhý vek dá, aby Ste mohli čo naju'alej slúžiť úbohému nemocnému ľudu. Vo Vel'kej Bytči, da 18. okt. 1898. S úctou Ján Horák.

Urodzenému pánu lekárnikovi Jánovi Fridrichovi v. Malackách.

Vašimi zdravotnými pilulkami karpatskými som už vel'a veriacim pomohol. Znovu prosím dve škatule. V Barande, dňa 16. dec. 1897. So zvláštnou úctou. Vincent Vég, farár.

Blahorodý Pane!

Znovu prosím jeden balíček z Vašich zdravotných piluliek, ktoré naoza podivuhodné účinkujú: od tej doby, čo ich užívam, netrpím už na ža ľudok V Eleku, dňa 16. dec. 1897. S úctou Michal Hammer.

Ctený p. lekárnik!

Ráčte mi z Vašich piluliek znovu dva závitky poslať, ktoré tak výsledne účinkovali na moju nemoc, že ľudia vypytujú sa ma, čo je to za liek, ktorý ma vyličil. Smele ich môžem hocomu odporúčať. V Apáth-Maróthe, dňa 11. dec. 1897. S úctou Michal Kuzma.

Velacteni pane Friedrich!

Vaše výborné pilulky zdravotné sú veľmi dobrým liekom proti všetkým nemociam: i mne veľmi dobre účinkovali, začo Vám srdečne ďakujem. Nech Vás pán Boh živí, že by ste ešte na dlhý čas s Vašimi pilulkami všetkým k Vám o pomoc utiekajúcim pomáhať mohli. Pošlite pre moju susedu päť balíčkov na doberku. S úctou Ondrej Vallo, roľník V Báč-Laliti dňa 5-ho januára 1904.

Otený Pane!

Už viac rokov trpím na bolenie hlavy atd. a nič mi nepomáhalo ako len vaše vzácné zdravotné pilulky mna úplne uzdravili. Tak Vás laskave prosím, sašlite mne ešte dva balíčky z vašich karpatských piluliek. Nechcem totiž, aby v moj om dome nikdy nechýbali. Nech Vás Pán Boh živí. S úctou Andrej Svehik V Tek. Lovci dňa 25-ho augustu 1903.

Vel'actený pane lekárnik! Ako som ja Vaše výborné zdravotné pilulky, zošírili, že sú užitočné každému chorému človeku ako aj mojej sestre Zuzane Lenko, ktorá je už zdravá tak, že teraz aj druhému môžem Vaše zdravotné pilulky odporúčať. Tak prosím zas o zaslanie dvoch balíčkov z Vašich piluliek karpatských. S hlbokou úctou Juraj Lenko, Predný v Liptovskom. Sv. Mikuláši dňa 6-ho Oktobra 1903.

Daj Pán Boh milým čitateľom!

Chcete zdravý byť? Alebo chcete upadnúť do trápenia, obzvlášte na dedine, kde nie to na rýchlo lekárska pomoc? Keď nie, vtedy prečítajte si o Fellerovom tak zvanom Elsa-Fluide.

Tak zvaný Fellerov Elsa-Fluid (Liquor. ol. aether-comp.) není tajný liek, ktorý je istý a potom aj lacný tak, že i ten najbohatší a najchudobnejší môže ho dostať a užiť tak za jednu a tú istú cenu. — Dorabateľ je: Eugen V. Feller, lekárnik, ktorý už viac ako 15.000 povdačností a poistenia dostal takmer z každého kuta krajín sveta.

Takzvaný Fellerov Elsa-Fluid, ako je známo, bol už i v Ríme, Paříži, Londóne a v Berlíne na výstavách zlatým medailonom a krížom vyznačený. Dorabateľ Eugen V. Feller, lekárnik vyvolil si už aj jeho cis. a kráľ. výsosť Filip Bourbona za jeho dvorneho dodávateľa a odtých čias není dávno čo dostal zas strieborný medailon od ústavu «Červeného-Kríža». Tého vyznačenie tiež dokazujú to, že na kolko je výborný Fellerov Elsa-Fluid.

Keď tak zvaný Fellerov Elsa-Fluid s vodou s miešaný, oči, tvár a čelo v umívaní potrebujeme, vtedy koža hlavy a zrak očí veľmi sa osilujú.

Neplačme a nejakajme, keď na mnohé bolesti, ako hlava bolenia, trhanie, šuštie, opuchnutie, pichanie atď. atď. trpíme, ale upotrebuje tak zvaný Fellerov Elsa-Fluid, ktorý po krátkom na tretí si lno v liečení nezdravých častkách tela napreduje.

Kto Fellerov Elsa-Fluid každodenne upotrebuje pri umívaní úst, tomu tiež, trati sa trápiaca bolesť.

Veľký počet podakovacích listov svedčia aj o tom, že Fellerov Elsa-Fluid **ufavuje, i krče, dávenie, a vládze i nad slabosťami takmer všetkými.** V ýborne ale účinkuje pri takých bolestiach, ktoré pochádzajú od zleho trávenia; krom toho dodáva **chuti k jedlu a tráveniu zlych pokrmov, pokazeného žalúdka; v kašliani tiež rýchle pomáha ako zdravotníckymi vrchnosťami preskumani prostriedok.** S krč uživanie pomínie aj **nočné potenie, kolika, horúčof a srdea klopanie.**

Preto potrebné by bolo, aby s tohto lieku vždy pár flášiek pri dome na porúdzi bolo, žeby v prípade potreby, obzvlášte vtedy, keď lekárskej pomoci na blízko nie to, mali sme krýchlemu poskytnúť.

Fellerov Elsa-Fluid žiadnu nebezpečnosť neobsahuje a zato aj mnohí ľudia vyslovujú dobré v dakonučenie. Následkom prechladnutia nôh zapríčinené rany lieči, ako tiež i potenie nôh! Vyťahne horúčof trpiacich na tele, pomáha proti s vrbenin a palení rán. Dobré sa dá upotrebiť ako antiseptikus v čistení rán s vodou.

Výbovne účinkuje v natierani po ustatom pochode a pri slabosťach.

Dobré matky vedia, prečo chvála Fellerov Elsa-Fluid keď pri umívaní detom rán vidia ten účink.

Tak same chvála ho aj na prsá a na pluca chori, ktorí v ťažkom dýchani trpia.

Len jeden jediný pokus je dostatočný! Od pánoch lekárov je možno spítať sa, jako treba Fellerov «Elsa-Fluid» aj pri druhých tuna nezpomenutých chorobách upotrebovať, lebo tí daktori, ktorí tento liek vyskúmali, tiež ho svojim chorým odporúčajú.

Lacnota a všestrané upotrebovanie také meno za dovážili Fellerovemu «Elsa-Fluidu», že ešte aj z Ameriky, Afriky i z Austrálie prichodia uznávajúce a podakujúce listy.

Dorabateľ si v novšom čase postavil

aj v Londíne fabriku (dielnu).

Pre Rakúsko-Uhorsko sa opravdivý Fellerov Elsa-Fluid **jedine len u Eugen V. Fellerov lekárnik (apathekára) v Stubi Templo-utca 18. sz. (Záhrebska stol.) dorába,** a ta sa majú aj všetky objednávky zasielať.

Ponevác je Fellerov «Elsa-Fluid» natoľko neprekonateľný, predsa ešte mnohí s probovali ho falšovať, ktoré takéto falšifikacie (padelanie) treba určite vždy bez všetkého domnievania nazad zaslať (odopreť) a ne nechaj me sa od nižšej ceny, alebo od bárs jakého fluidu, podobného mena oklamať (zaviesť).

Pravý Fellerov Elsa-Fluid (Fellerov Fluid z essencií príjemne voňajúcich bylín so známku „Elsa“) musí na všetkých úpravách a na každej fláške nosiť takúto ochrannú známku, jaka je tu vyobrazená s menom «Elsa» a s podpisom «Feller». Ponevác najnovšie Fellerov Elsa-Fluid často pod všelijakými podobne znejúcimi menami padelajú, prosí sa ctený čitateľ, aby pozoroval na meno „Feller“, a nech nepomýli opravdivý Fellerov Elsa-Fluid s podobne znejúcimi padelaninami (ako na príklad Zlatý-Elsa-Fluid, Lujza-Fluid objednet si atď.). Nesvedomiti ľudia ešte aj ochrannú známku napodobujú, teda aj ochrannú známku je len vtedy opravdivá keďže je vidno na nej mená «Feller» a «Elsa». **Zdarma pri 12 fláškách dostanete po každom opätovne objednanom tucte, aj s portom, škatulou a návodom k upotrebeniu! Elsa-Fluidu 1 flášku. Chraňte sa od napodobnovania!** — Menej neposielame.

12 fliaš alebo 6 dvoj. fliaš 5 korún — hal.	48 fliaš alebo 24 dvoj. fliaš 16 korún — hal.
24 „ „ 12 „ „ 8 „ 60 „	60 „ „ 30 „ „ 20 „ „
36 „ „ 18 „ „ 12 „ 40 „	

Kto na žaludkové bolesti a na netrávenie (chufi k jedlu) trpi, tomu najlepšie odporúča ju sa Fellerove Rebarbara-Elsa-Pilulky s ochranou známku «Elsa» (Pilul. rhei chim. comp.) na krátko: „Elsa-Pilulky“. Tého pilulky istotne rýchlo a bez bolesti napomáhajú na prehnanie; účinkujú rýchle, isto, bezbolestne, zvyšujú chuf k jedeniu a napomáhajú trávenie, čistia ufavuju ako bóle aj choroby žalúdka tráviacich ústrojov. Obzvláštne pri zlom trávení, žl táčke atd. atd. a pri druhých chybách: dopomáhajú tiež i pri tvrdej stolici natoľko, nakoľko koža a druhé ústroje pohybujú sa. Veľký počet povdačných listov. Mnoho pochvali o uživani piluliek v jedno spolu s Fellerovim „Elsa-Fluidom“. Pilulky sú len vtedy opravdivé, keď na žltu zabarvených škatulkách nachodi sa ochranná známka „Elsa“ a podpis „Feller“. Jedon balík (6 škatuliek) stojí 4 korúny.

Osem ročné dievča čez celú zimu trpelo na nohí bolenia a kroz «Elsa-Fluid» za jeden týžden celkom vy-zdravelo.

Josef Kraják
Nemcsény (Tekovská stol.)

Kto chce dostať Fellerov Elsa-Fluid, a pravé Fellerove Elsa-pilulky, nech si objedná listovne a jasno napíše adresu jediného dorabateľa:

Eugen V. Feller, lekárnik,
dvorný dodateľ jeho cis. a kráľ. výsosti princa Filipa Bourbona
Stubica, Templom-utca 18. (záhrebská stol.)

Hlavný sklad v Budapešti: u lekárnik Jozefa Töröka, Kráľovská ulica č. 12. v lekárni «Nádor» dra Eggera Váci-körut č. 17. a v lekárni Bélu Zoltána, Szabadság-tér.

Na proty hlavy bolenia hučanie v ušach, zubov, žalúdka, pichaniu, ranách, slovom pri všetkých nemo-cáh s dobrým úspechom účinkuje «Elsa-Fluid».

Juraj Király
Svätý Lavrinec (Baraňanská stolica).

Tlačou Stephanaeum. V Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a